

PLATFORMA ZA DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Nacrt za raspravu

Ova Platforma nastala je kao rezultat prepoznate potrebe za definisanjem okvira za praktičnu realizaciju koncepta društvenog poduzetništva u FBiH.

Platforma uvažava ovlasti, kompetencije i doprinose institucija na različitim nivoima vlasti, organizacija civilnog društva te aktera iz privatnog sektora a koji su iskazali interes i spremnost za zajedničko djelovanje.

Definisanjem ove Platforme, institucije i organizacije potpisnice šalju snažnu poruku o posvećenosti ciljevima društvenog poduzetništva: integraciji inovativnog poduzetničkog promišljanja sa širom društvenom misijom, socijalnom integracijom ranjivih kategorija i društvenom kohezijom.

Principi djelovanja definisani ovom Platformom usklađeni su sa strateškim dokumentima BiH i FBiH ali i sa trendovima razvoja društvenog poduzetništva na nivou EU. U vezi sa strateškim dokumentima unutar BiH to se primarno odnosi na:

- *Strategiju razvoja BiH 2010- 2014*¹ – neophodnost budžetskih podsticaja za podršku posebnim programima za *mlade, žene, ruralno i društveno poduzetništvo* je prepoznata u okviru trećeg strateškog cilja Strategije (strateški pravac 1; Prioritet 1; Mjera 1: Razvijati instrumente finansijske podrške razvoju malih i srednjih preduzeća)
- *Strategiju socijalnog uključivanja BiH*² – Strategija i akcioni planovi (na BiH i entitetskom nivou) za njenu implementaciju podrazumijevaju set mjera za razvoj sistema podrške društvenom poduzetništvu (podcilj: *Socijalna politika u funkciji zapošljavanja*; prioritet: *Osigurati uključivanje socijalno isključenih kategorija u aktivno tržište rada*; Mjera 2: *Razviti sistem podrške socijalnom poduzetništvu*)
- *Strategiju zapošljavanja FBiH 2009-2013*³ koja prepoznaje važnost poduzetništva u jačanju socijalne i teritorijalne kohezije što je jedna od ključnih odrednica društvenog poduzetništva

Pored pobrojanih, snažnu podršku uspostavi poticajnog okruženja za društveno poduzetništvo daju i brojni drugi strateški i akcioni dokumenti kao što je *Revidirani akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2013 - 2016*⁴ (koja predviđa *finansijsku podršku uspostavi zadruga i drugih oblika udruživanja Roma u poduzetništvu*, str. 22) i drugi.

---

¹http://www.dep.gov.ba/razvojni_dokumenti/razvojna_strategija/?id=1295

²http://www.dep.gov.ba/razvojni_dokumenti/socijalne_ukljucenosti/?id=1290

³<http://fmrsp.gov.ba/s/images/stories/Strategija%20zaposljavanja%20FBiH%20Ministarstvo.pdf>

⁴<http://yep.ba/?p=12590>

U vezi sa EU propisima, regulativama i preporukama to se primarno odnosi na dokumente:

- *EU Strategija rasta „Evropa 2020“¹* (mart 2010) koja u okviru stuba *Uključivi rast* uspostavlja vezu između poduzetništva i društvene kohezije.
- *Evropska platforma za borbu protiv siromaštva i socijalnog isključivanja – Evropski okvir za socijalnu i teritorijalnu koheziju²* (oktobar 2010) naglašava potencijal socijalne ekonomije, koja osim društvenog poduzetništva uključuje i elemente kao što su volonterizam, fondacije, itd.
- *Uredba o jedinstvenom tržištu³ /Single Market Act I/* (april 2011) proglašava društveno poduzetništvo jednim od 12 prioriteta za uspostavu/jačanje jedinstvenog tržišta EU. Ključni prioritet u vezi društvenog poduzetništva je kreiranje jedinstvenog zakonodavnog okvira koji će podržavati rast i finansijske investicije u društveno poduzetništvo.
- *Inicijativa za društveno poslovanje⁴ /Social Business Initiative/*(oktobar 2011), centralni dokument EU koji ima za cilj kreiranje poticajnog okruženja za društvene biznise – ključne aktere socijalne ekonomije i inovacija.
- *Mišljenje Evropskog ekonomskog i socijalnog vijeća o društvenom poduzetništvu i društvenim biznisima⁵* (oktobar 2011) – koji donosi EU okvir za definisanje društvenih poduzetnika i preduzeća te proglašava namjeru EU da potiče društveno poduzetništvo i van vlastitih granica.
- *Uredba o jedinstvenom tržištu I⁶ /Single Market Act II/*(oktobar 2012) kao glavne trenutne prioritete u razvoju društvenog poduzetništva uvodi (1) razvoj alata za jačanje povjerenja i vidljivosti društvenih biznisa i (2) metodologije za procjenu njihovog društvenog uticaja.
- *Regulativa Evropskog parlamenta i Vijeća o finansijskoj podršci društvenom poduzetništvu⁷* (april 2013) koja, između ostalog, postavlja osnovu za javno brendiranje društvenih biznisa u EU.
- *Izveštaj o društvenom poduzetništvu i socijalnim inovacijama u borbi protiv nezaposlenosti⁸* (juli 2015), koji definiše mjere za unapređenje okruženja za razvoj društvenog poduzetništva a koji uključuje: obrazovanje i obuku; finansiranje; vidljivost i razmjenu primjera dobre prakse; aktivne mjere za razvoj; i unaprijeđeni pravni okvir.

---

¹<http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

²<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6393&langId=en>

³<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0206&from=EN>

⁴http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/docs/COM2011_682_en.pdf

⁵<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011AE1584&from=EN>

⁶http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_en.pdf

⁷<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:115:0018:0038:EN:PDF>

⁸<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0247+0+DOC+PDF+V0//HR>

SVRHA PLATFORME ZA DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

1. „Platforma za društveno poduzetništvo u Federaciji Bosne i Hercegovine“ (u daljem tekstu „Platforma“) specificira okvir za praktičnu realizaciju koncepta društvenog poduzetništva u FBiH. Pod okvirom se podrazumijeva određivanje:

A. sadržajnih i vrijednosnih postavki

- (1) definicije socijalne/društvene ekonomije, društvenog poduzetništva, društvenog biznisa te ciljeva, principa, kriterija, pojavnih oblika i aktivnosti društvenog poduzetništva;
- (2) ključnih elemenata društvenog poduzetništva;
- (3) načina sticanja i gubitka statusa društvenog biznisa (preduzeća) u značenju koje propisuje ova Platforma i udruživanje društvenih biznisa;
- (4) načina kreiranja poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva;

B. elementa procesa važnih za usvajanje i dalji razvoj same Platforme:

- (5) Način usvajanja i pristupanja individualnih institucija/organizacija Platformi;
- (6) Strateške pravce razvoja društvenog poduzetništva nakon zaživljavanja Platforme u praksi.

U odsustvu pravnog okvira koncept postizanja širokog društvenog konsenzusa o optimalnom okviru za društveno poduzetništvo u FBiH kroz ovu Platformu, u potpunosti je baziran na dobrovoljnom učešću aktera iz svih sektora BiH društva. Institucije, organizacije, privredna društva i pojedinci koji su inicijatori i potpisnici ove Platforme ne nameću, već svojim autoritetom promoviraju ciljeve, principe i aktivnosti sadržane u tekstu Platforme.

Konačni tekst Platforme rezultat je širokih konsultacija te predstavlja kompromis stavova i interesa različitih interesnih grupa. Svaka buduća izmjena ove Platforme moguća je jedino kroz jednako inkluzivan proces i konsenzus aktera.

OSNOVNI POJMOVI, CILJEVI, PRINCIPI, KRITERIJI I AKTIVNOSTI DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

2. Ključne pojmove relevantne za socijalnu/društvenu ekonomiju, društveno poduzetništvo u FBiH, uz poštivanje ključnih definicija koje primjenjuje Evropska Unija, Platforma definiše na sljedeći način:

Socijalnu/društvenu ekonomiju sačinjavaju organizacije tržišne i netržišne djelatnosti, koje ne pripadaju javnom sektoru, postupaju demokratski i čiji članovi imaju jednaka prava i obaveze te koje primjenjuju poseban režim vlasništva i raspodjele profita, koristeći viškove za širenje organizacije i poboljšanje usluga svojim članovima i društvu. Oni su socijalno-ekonomski razvojni akteri u svim sektorima. Označavaju ih socijalni cilj i specifični poduzetnički oblici djelovanja. **Oni se pojavljuju u pravnim oblicima zadruga, udruženja, privrednih društava, fondacija i poduzeća.** Tri osnovne značajke aktera socijalne ekonomije¹ su: a) socijalne potrebe koje pokušavaju adresirati, b) akteri koji su pokretačka snaga i c) jasno izražena želja za socijalnom promjenom

Društveno poduzetništvo (eng. social entrepreneurship) je kontinuirana privredna aktivnost koja upotrebljava poduzetničke alate za rješavanje društvenih i/ili ekoloških problema a čiji primarni cilj nije akumulacija profita već postizanje određenih ekonomskih, socijalnih, etičkih ili drugih razvojnih ciljeva od opšteg interesa.

---

¹ Socijalna ekonomija u Europskoj uniji, Izvještaj Joséa Luisa Monzóna i Rafaela Chavesa

Društveni poduzetnik je osoba koja prepoznaje te pokušava pronaći ekonomski održiva poslovna rješenja koja su prvenstveno motivisana povećanjem javnog dobra a ne stvaranjem visokih individualnih dobiti.

Društveni biznis¹ (eng. social business ili social enterprise², hrv. društveno poduzeće, srp. socijalno preduzeće)³ je akter socijalne/društvene ekonomije koji cilj ostvarenja šireg društvenog uticaja (eng. *impact*) stavlja ispred kreiranja novčanog profita za vlasnike. Društveni biznis djeluje tako što proizvodi robe i/ili pruža usluge u tržišnim uslovima koristeći inovacije i poduzetničke principe a ostvarenu dobit koristi primarno za dostizanje društvenih ciljeva. Ovim biznisima se upravlja na otvoren i odgovoran način koji uključuje uposlenike, klijente i ostale aktere. Pod društvenim biznisima se podrazumijevaju biznisi:

- Za koje je širi društveni cilj razlog za realizaciju komercijalne aktivnosti;
- Čiji je profit u najvećem dijelu investiran sa ciljem dostizanja postavljenog društvenog cilja, i
- Čije vlasničko i upravljačko ustrojstvo odražava misiju odnosno principe demokratičnosti, participativnosti i socijalne pravde.

U skladu sa navedenim, društveni biznis se vodi sljedećim ekonomskih i socijalnim kriterijima:

- Ekonomski
  - Osnovna djelatnost je proizvodnja robe i/ili usluga,
  - Visok stepen autonomije (nije u većinskom vlasništvu države),
  - Tržišna usmjerenost,
  - Jasno prepoznata i definirana uloga volonterskog rada.
- Socijalni
  - Nastanak na osnovu civilne inicijative,
  - Uloženi kapital nije isključivi kriterij za odlučivanje: aktivno uključivanje svih sudionika u proces upravljanja,
  - Djelovanje u korist članova, korisnika i/ili šire zajednice, i
  - Dobit se ulaže u proširivanje djelatnosti ili u razvoj lokalne zajednice.

Pojam društvenog biznisa opisuje principe djelovanja i namjenu poslovnog subjekta te specifičnosti načina upravljanja, a ne njegov pravni status.

Članovi društvenog preduzeća (eng. stakeholders) su osobe koje učestvuju u vođenju društvenog preduzeća i/ili su dio njegove vlasničke strukture (osnivači ili vlasnici). U slučaju društvenih biznisa izraslih iz organizacija baziranih na članstvu, članstvo u organizaciji istovremeno podrazumijeva i članstvo u društvenom biznisu.

3. Cilj društvenog poduzetništva u FBiH je primjena poduzetničke logike i načina djelovanja u razvoju inovativnih načina za adresiranje socijalnih i ili/ekoloških razvojnih potreba, sa time da se ostvareni viškovi prihoda nad rashodima obavljanja privredne djelatnosti većinski reinvestiraju u dalji razvoj društvenog poduzeća ili u humanitarne djelatnosti, (u slučaju kada je osnivač društvenog poduzeća humanitarna organizacija).

4. Društvena preduzeća čije poslovanje je u skladu sa odredbama ove Platforme povinuju se sljedećim principima:

---

¹ Prihvatanje naziva „Društveni biznis“ je u BiH inicirano od strane Mozaik fondacije

² U dijelu literature se naglašava razlika između engleskih termina „social business“ i „social enterprise“. Međutim, u EU dokumentu „Social Business Initiative“ (SBI) kao glavnom referentnom dokumentu za oblast društvenog poduzetništva u ovoj Platformi, ova dva pojma su izjednačena (vidi SBI, str 2, fusnota 6)

³ Definicija društvenog biznisa je prilagođena iz EU dokumenta „Social Business Initiative“.

1. Primarna osnova za provođenje poslovnih aktivnosti su širi društveni ciljevi – preduzeće svoje aktivnosti bazira na javnom interesu;
2. Stvaranje profita, iako legitiman cilj svakog poduzetničkog poduhvata, nije primarni cilj društvenih preduzeća. Ostvareni višak prihoda nad rashodima društveni biznisi principijelno ne distribuiraju vlasnicima/osnivačima već reinvestiraju u nastavak društveno korisnih aktivnosti.
3. Angažovani su u proizvodnji i prodaji dobara i/ili usluga poštujući, u najvećoj mogućoj mjeri, zakonitosti tržišta;
4. Transparentnost poslovanja (izvještavanje) osigurava dokaze poštovanja etičkih postulata društvenog poduzetništva
5. Inkluzivnost u odlučivanju u odnosu ne samo na članove društvenog biznisa već i na sve druge zainteresovane aktere.

5. Posebnu važnost za socijalnu inkluziju i radnu integraciju najranjivijih društvenih grupa ima segment društvenog poduzetništva koji se odnosi na angažman osoba sa invaliditetom. Radi se o posebnim oblicima pravnih lica kao što su privredno društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom, zaštitne radionice, radni centri i slično. Statusi ovih pravnih lica su već regulisani pozitivnim zakonskim propisima. U odnosu na ova preduzeća, Platforma nudi eventualnu podršku u daljem razvoju zakonodavstva koje će uticati na jačanje poticajnog okruženja na razvoj ovih preduzeća.

6. Ograničenja u sticanju statusa društvenog biznisa:

1. Profitno privredno društvo ne može formirati društveni biznis sa ciljem da kroz to preduzeće obavlja dio svoje djelatnosti. Međutim, profitna društva mogu formirati društveni biznis sa ciljem kreiranja novih radnih mjesta u kontekstu zbrinjavanja radnika koji predstavljaju tehnološki višak. U tom slučaju suvlasnici društvenog biznisa moraju postati većina radnika koji predstavljaju tehnološki li poslovni višak.
2. Društvenim biznisom ne mogu biti proglašena pravna lica koja su sastavni dio ili su direktno povezana sa političkim partijama. Resursi, javni imidž i rezultati rada društvenog biznisa ne mogu biti uključeni u političke kampanje i/ili promociju političkih kandidata;
3. Društvenim biznisima se ne mogu direktno proglasiti fizičke osobe, koje obavljaju privrednu djelatnost (zanatske radnje, poljoprivredna gazdinstva). Ova fizička lica međutim mogu postati osnivači društvenog biznisa u obliku zadruge ili druge pravne forme u skladu sa ovom platformom,
4. Status društvenog biznisa ne mogu steći pravna lica koja su proglasila stečaj; i
5. Status društvenog biznisa ne može steći pravno lice čije aktivnosti osiguravaju primarnu/isključivu korist samo članovi nekog tijela ili zaposlenici određenog poslodavca.

ELEMENTI DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

7. Društvena misija društvenih preduzeća usmjerena je na stvaranje nove vrijednosti, ali ne pretežno profitnog već društvenog tipa. Pod novim vrijednostima u ovom smislu se primarno podrazumijevaju inovativne strategije adresiranja socijalnih i potreba koje su vezane za okolišnu, kulturnu i/ili prirodnu baštinu, kroz pružanje roba ili usluga.

8. Poseban vid društvenog poduzetništva predstavlja **zadugarstvo**, u kojem ključnu vrijednost predstavljaju principi zajedničkog upravljanja, uzajamnosti i solidarnosti.

9. Višak prihoda u odnosu na rashode (višak dohotka) društveni biznis mora upotrijebiti za nastavak i/ili proširenje obavljanja društveno korisne aktivnosti, u skladu sa svojim osnivačkim dokumentom u minimalnom procentualnom udjelu od 80% ostvarenog viška u tekućoj godini.

Na osnovu pismene odluke osnivača društvenog preduzeća, višak prihoda u visini do 20% ostvarenog viška u tekućoj godini moguće je razdijeliti i za druge svrhe, u skladu sa zakonom.

10. Društveni biznisi su obavezni zaposlenim omogućiti učestvovanje u upravljanju i odlučivanju o pitanjima relevantnim za njihov radno-pravni status, na način uređen opštim aktom društvenog biznisa.

11. Društveni biznisi čije je poslovanje usklađeno sa principima ove Platforme, nastoje u najvećoj mogućoj mjeri osigurati vlastitu održivost djelovanjem u skladu sa principima tržišne ekonomije. To znači, da se društvenim biznisom može nazvati privredni subjekat, koji uz primjenu sviju prethodnih principa, najmanje 51% posto prihoda ostvaruje kroz tržišnu djelatnost, u što se ubrajaju i svi prihodi ostvareni aktivnostima za javni sektor koji su osigurani konkurisanjem na javne tendere.

Pri tome postoji svijest da principi tržišnog mjerenja uspjeha nisu jedina mjera za određivanje uspjeha društvenog poduzetništva. Uspjeh treba biti mjeren i ostvarenim društvenim uticajem i stvorenim vrijednostima.

STICANJE, GUBITAK STATUSA I UDRUŽIVANJE DRUŠTVENIH BIZNISA

12. Organizacije potpisnice ove Platforme koje se odluče na formiranje društvenih biznisa, pozivaju se da formiraju asocijaciju društvenih biznisa. Uloga i djelatnost ove asocijacije će biti određena njenim statutarnim dokumentima. Ovom Platformom, asocijaciji društvenih biznisa predlažu se sljedeće aktivnosti:

- Prijem novih članica usklađen sa ispunjavanjem odredbi ove Platforme,
- Vođenje registra društvenih biznisa članica asocijacije,
- Unapređenje pristupa društvenim biznisima financiranju iz vladinih i drugih izvora,
- Unapređenje vidljivosti društvenih biznisa i promocija društvenog poduzetništva,
- Unapređenje pravnog/legislativnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva,
- Organizovanje edukacija o društvenom poduzetništvu.

Asocijaciji društvenih biznisa se sugeriše fleksibilan pristup osiguranja mogućnosti za pridruženo članstvo u asocijaciji akterima/organizacijama koje: (1) obzirom na svoju misiju i kapacitete mogu doprinijeti razvoju društvenog poduzetništva čak i bez provođenja konkretnih poduzetničkih aktivnosti i (2) koje smatraju da članstvo u asocijaciji može ubrzati njihove napore na pokretanju poduzetničkih aktivnosti (budući društveni biznisi).

13. Status društvenog biznisa u skladu sa odredbama ove Platforme, stiče se zadovoljavanjem kriterija u testu javnog interesa, koji je sastavni dio ove Platforme, te učlanjenjem u asocijaciju društvenih biznisa.

14. Društveni biznisi čije je poslovanje saglasno odredbama ove Platforme i koje su članice asocijacije društvenih biznisa obavezuju se na visok nivo transparentnosti i izvještavanja javnosti o tekućem poslovanju. Statutarni dokumenti i godišnji izvještaji o poslovanju društvenih biznisa su javni dokumenti. Konkretno izvještajne obaveze propisane su odgovarajućim aktima asocijacije društvenih biznisa.

15. Stečeni status društvenog biznisa podvrgava se redovnom godišnjem testu koji provode predstavnici asocijacije društvenih biznisa ili druga ovlaštena tijela. Status društvenog biznisa se gubi u slučaju dokumentovanog nepoštivanja odredbi ove Platforme i opštih akata društvenog biznisa. Procedura povlačenja statusa će biti propisana od strane asocijacije društvenih biznisa i uključivat će mogućnost reakcije na identifikovane slabosti te podnošenja žalbe. Povlačenje statusa društvenog biznisa moguće je i neovisno od godišnje kontrole u slučaju ozbiljnih povreda odredbi ove Platforme a na osnovu odluke etičkog komiteta ili drugog kompatibilnog tijela asocijacije društvenih biznisa.

KREIRANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

16. Platforma prepoznaje i naglašava važnost uloge lokalnih zajednica, općina/opština u stvaranju poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva. Opštinske/općinske administracije se pozivaju da finansijski i kroz podršku svojih stručnih službi podrže uspostavu i razvoj društvenih biznisa. Pojedinačni društveni biznisi i njihova asocijacija se pozivaju da dijele primjere dobre prakse i podržavaju njihovo širenje na one lokalne sredine sa manje razvijenim programima podrške (društvenom) poduzetništvu.

17. Organi vlasti na različitim nivoima i javne institucije imaju ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva. Važnost ovih institucija naročito je izražena u slučaju specifičnih oblika društvenih biznisa koji su fokusirani na (radnu) inkluziju najranjivijih društvenih grupa i koji stoga nisu u mogućnosti osigurati potpunu održivost i zahtijevaju kontinuiranu podršku. Ovi organi se stoga pozivaju da sistematiziraju i strateški konceptualiziraju podršku društvenom poduzetništvu te osiguraju i koordinirano distribuiraju poticaje za osnivanje i jačanje društvenih biznisa.

18. Uloga organizacija civilnog društva u realizaciji ove Platforme se primarno odnosi na (1) pokretanje društvenih biznisa (2) pružanje stručne pomoći i učešće u zagovaračkim aktivnostima koje za cilj imaju potpunije pravno/legislativno uređenje oblasti društvenog poduzetništva, (3) učešće u edukaciji, javnoj promociji i jačanju svijesti javnosti o mogućnostima i važnosti koncepta društvenog poduzetništva. Platforma poziva sve zainteresovane organizacije civilnog društva, bez obzira na članstvo u asocijaciji društvenih biznisa, da daju svoj doprinos u razvoju i promociji društvenog poduzetništva u FBiH.

19. EU kontekst i trendovi razvoja koncepta društvenog poduzetništva su, uz specifične lokalne uslove, osnova za unapređenje i dalji razvoj oblasti koje su predmetom ove Platforme u FBiH. Iako Bosna i Hercegovina nije u mogućnosti aktivno sudjelovati u programima EU niti koristiti većinu finansijskih podsticaja iz ovog izvora, usuglašenost u razvoju politika i prakse je prvi preduslov za napredak BiH u procesu stabilizacije i pridruživanja EU.

NAČIN USVAJANJA I PRISTUPANJE PLATFORMI

20. Finalni tekst ove Platforme je rezultat zajedničkog rada širokog kruga aktera iz vladinog, javnog, privatnog i nevladinog sektora a koji su učestvovali u njegovom razvoju i usuglašavanju te koji svojim potpisom potvrđuju njegovu relevantnost. Čin potpisivanja Platforme potvrđuje privrženost principima društvenog poduzetništva u formi koja je izložena u tekstu dokumenta. Učlanjenje u asocijaciju društvenih biznisa podrazumijeva naredni korak – spremnost za aktivan angažman na razvoju koncepta društvenog poduzetništva i konkretnih društvenih biznisa.

21. Potpisivanje ove Platforme nije vremenski ograničeno i smatra se preduslovom za aplikaciju za članstvo u asocijaciji društvenih biznisa.

STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

22. Ključni institucionalni partneri za kontinuirano unapređenje stanja društvenog poduzetništva u FBiH su:

1. Entitetska ministarstva u relevantnim sektorima: rad, poduzetništvo, socijalna politika/zaštita
2. Javne službe za zapošljavanje i druge institucije sa uticajem na tržište rada
3. Lokalne institucije vlasti (općine)
4. Akademske institucije koje svojim kompetencijama i uticajem mogu pružiti značajnu podršku razvoju koncepta društvenog poduzetništva

Platforma prepoznaje i naglašava važnost navedenih institucija za oblast društvenog poduzetništva te poziva sve potpisnike da potiču konstruktivan dijalog sa ovim institucijama u smjeru jačanja poticajnog okruženja za razvoj ove vrste poduzetništva.

23. Platforma naglašava važnost sistemskog pristupa u dizajniranju i koordinaciji različitih programa podsticaja poduzetništvu i naročito društvenom poduzetništvu koje poduzimaju javne službe za zapošljavanje, organi vlasti na različitim nivoima (entitetska i kantonalna ministarstva, općine, itd.) i u različitim sektorima (poduzetništvo, poljoprivreda, itd.). Od potpisnika Platforme očekuje se doprinos koordinaciji i povećanju efikasnosti postojećih i kreiranju novih programa podsticaja.

24. Potpisnici Platforme su svjesni da dokument ovog obima nije u mogućnosti zamijeniti strateške i legislativne dokumente koji regulišu oblast društvenog poduzetništva. Cilj potpisnika je da potpisivanjem platforme i drugim aktivnostima, uključujući i pokretanje društvenih biznisa, stvore uslove za provođenje narednih koraka: donošenje strategije razvoja društvenog poduzetništva i zakona koji regulišu ovu oblast. Potpisnici platforme su spremni dati stručni doprinos razvoju navedenih dokumenata.